

Laihia, Sutikankangas

Tutkimukset TVL:n soranotto-
alueella

17.8.-12.9.1973

Pekka Miettinen

Mirja Miettinen

Keväällä 1972 ilmoitti TVL:n Vaasan piiri ostaneensa Laihian Jokikylästä Paavo ja Aina Karin omistamaan tilaan Karikoski 5³¹ kuuluvan maa-alueen, joka sijaitsee nk. Sutikankankaalla. Alueelta oli tarkoitus ajaa soraa. Peruskartan mukaan alueella oli muinaishauta, jonka tutkimiseksi piirikonttori kääntyi Museoviraston puoleen.

Kesällä 1972 kävi tutk. Mirja Miettinen paikalla todeten seuraavaa:

Peruskartalle merkityn ja kyseiselle alueelle jäävän muinaishaudan (ks. kartta 2, rökkiö I) lisäksi oli kankaalla kaksi muuta rökkiötä, joista toinen (kartta 2 rökkiö II ja III) oli merkitty peruskarttaan. TVL:n ostamalla alueella oleva rökkiö oli n. 10 m läpimitaltaan, keskellä syvä kuoppa, jossa kasvoi koivu. TVL:n alueen molemmin puolin oli suuria hiekkakuoppia, joiden reunoilta löytyi hiukan kvartseja. Jo v. 1953 inventoidessaan Laihiaa oli Aarne Kopisto löytänyt kvartseja paikasta, joka on - oikeammin on ollut - kyseisen TVL:n alueen eteläpuolella hiekkakuopan reunalla. (ks. inv.kert. 1953 n:o 624) Samoilta paikoilta löysi Ari Siiriäinen peruskartoituksen yhteydessä v. 1966 kvartseja. Sen jälkeen on kuoppa suurentunut ja muuttunut entiseen nähden tuntemattomaksi, ts. löytökohtaa ei enää voida löytää maastossa.

V. 1972 tarkastuksen ja 1973 tutkimusten tulokset todettiin asuinpaikkaan viittaavia merkkejä Sutikankankaalla seuraavasti (ks. kartta 2):

löytöalue 1: itäisen ison hiekkakuoppa-alueen eteläreunalla, osaksi kuoppien reunoilla, osaksi jäljelläolevassa kuoritussa maassa ja kuoppien seinämistä alas valuneessa maassa oli hiukan kvartseja. Yhdessä kohdassa näkyi seinämän mukana alas valunut liesi. Kulttuurikerrosta tai väriltään poikkeavaa löytökerrosta ei voitu havaita. Maa on alueen itäosassa hienoa, muualla karkeaa hiekkaa. Löytöjä tuli kaikkiaan n. 300 m matkalta kupprien eteläseinämästä, joka nykyisin on suon reunan tasossa. Kuoppa näyttää loppuun käytetyltä ja asuinpaikka on mennyt mukana havaittuja rippeitä lukuunottamatta.

löydöt KM 19052:1-7, 19262:18-25

ks. tutkimuslause jljempänä

löytöalue 2:

em. ison itäisen kuopan eteläreunassa, löytöalueen 1 länsipuolella oli kuoritul-la maanpinnalla kuopan reunalla ja seinämästä alasvaluneessa hiekassa hiukan kvartseja.

KM 19052:8-9

löytöalue 3:

TVL:n alueen eteläkulmassa, etelään laskevan ja nyt rikkonaisen rinteiden yläosassa kuoritusmaassa oli joitakin kvartseja. Alue saattaa olla ylempänä olevaa jatkoa Kopiston toteamalle asuinpaikalle. Ks. inv. 1953 n:o 624, joka siinä on ollut rinteessä alempana.

löytöalue 4:

TVL:n alueen länsipuolella lounaaseen viettävän rinteiden alanurkassa viereisen palstan puolella (om. Isonkyrön sementtivalimo) hiekkakuopan eteläseinämässä oli hiukan ruskehtavaa maata (kulttuurimaata ?) ja muutamia kvartseja aivan kuopan alaosassa ja suon pinnan tasossa. Täälläkin asuinpaikka näyttää tuhoutuneen hiekanotossa. Myös Ari Siiriäinen löysi muutamia kvartseja tästä paikasta.

KM 19262:13

löytöalue 5:

TVL:n alueen länsireunassa oli kuorittua ja parakkialueena käytettyä maata, jonka vierestä kulki tie. Täältä alueelta poimittiin muutamia kvartseja. Maaperä oli aivan karkeaa kivistä soraa. Paikalla oli myös koneiden rikkomia kvartseja.

KM 19262:14-16

löytöalue 6:

TVL:n alueen länsipuolella pohjoiseen ja koilliseen laskevan rinteiden alaosassa suon laidassa oli jäljellä hiukan kuorittua aluetta, jonka läpi kulki tie. Täältä poimittiin muutamia kvartseja ja havaittiin paikoin punertavaa maata, joka kuitenkin vaikutti enemmän luontaiselta kuin kulttuurikerrokselta. Paikalla oli myös selvästi koneiden rikkomia kvartseja.

KM 19052:10-11

Koska oli oletettava edellä esitettyjen havaintojen valossa, että asuinpaikka jatkuisi TVL:n ostamalle alueelle, joka oli ainoa ehjänä säilynyt kahden suuren hiekkakuoppa-alueen välissä, tehtiin TVL:n Vaasan piirille kustannusarvio rökkiön ja todennäköisen asuinpaikan tutkimiseksi ennen hiekanottoa.

Tutkimukset paikalla suoritettiin 17.8.-12.9.1973. Niitä häirtasivat kylmät ja sateiset ilmat ja Laihialla vallitseva krooninen työvoimapula.

Tutkimukset

1. Röykkiö

Työ aloitettiin röykkiöstä TVL:n alueella. Peruskartalle merkitystä röykkiöstä ei ole mainintaa v:n 1953 inventointikertomuksessa. Lähellä tietä alueen korkeimman kohdan pohjoispäässä sijaitsevan röykkiön ympärillä ja osaksi päällä oli pieniä epämuotoisia kivikasoja, kooltaan n. 1-1,5 m. Nämä pienet röykkiöt eivät sijainneet mitenkään järjestyksessä, kuten vastaavat rajalinjojen suuntia merkitsevät yleensä sijaitsevat. Yksi näistä purettiin (röykkiö A) ja se todettiin kasatuksi suoraan sammalen päälle. Isosta röykkiöstä oli ilmeisesti otettu kiviä näiden tekemiseen.

Tutkimuksia varten paalutettiin iso röykkiö neljään sektoriin sekä vaaittiin pinnalta. (kp 065 tien vieressä = 70,74 m ymp) Tämän jälkeen piirrettiin röykkiön ääriviivat ja pinnalle näkyvät isoimmat kivet, joista pohjoisreunalla olevat kuuluivat pieniin myöhemmin tehtyihin kivikasoisiin. Tämän jälkeen poistettiin turve ja pintamaa vierekkäisistä pohjoisista sektoreista (I ja II). Niiden alta tuli esiin sorasta ja sen joukossa olevista erikokoisista kivistä muodostuvaa vallimaista kehää keskellä olevan syvän kuopan ympärillä. Kun sektoreita purettiin syvemmälle voitiin havaita, että samanlainen soratyypinen maa jatkui vallin alla olevan ympäröivän maanpinnan tasoon, eli vanhan turvekerroksen syvyydelle, joka kerros erottui profiilissa tummempana juovana. Keskellä olevan kuopan kohdalla tumma juova luonnollisesti katkesi. Kuopan toisella laidalla oli soran joukossa hiukan hiiltä. Lukuunottamatta muutamaa epämääräistä kvartssia ei röykkiöstä löytynyt mitään.

Röykkiötä on pidettävä luontaisena kohoumana, jota joskus - mahdollisesti vuosisadan alussa - on kaiveltu. Rakenne osoittaa, että kysymyksessä ei ole hautaröykkiö vaan melko myöhään kuopan kaivamisen yhteydessä sen reunoille nostetusta maasta syntynyt röykkiötä muistuttava muodostelma. Eräät paikalla käyneet paikkakuntalaiset arvelivat kysymyksessä olevan vanhan kaivonalun. N. 1 km röykkiöstä NW on Sutikankankaalla ollut talo korkealla harjanteen päällä, paikalla, joka nyt on ajettu soraksi. Tämä talo, nimeltään Kalistaja, on vielä v. 1923 painetulla taloudellisella kartalla (lehti VII:3 LAIHIA) sensijaan 1954 painetulla taloudellisella kartalla sitä ei enää ole, vain talon ympärillä oleva viljelysmaatilkku on merkitty.

2. kivikautinen asutus

TVL:n hiekanottoa varten tekemien maaperätutkimusten mukaan pääosa alueesta oli hyvin karkeaa ja kivistä soraa, hienoa hiekkaa oli vain vähäinen linssi alueen lounaisosassa, löytöalueen 4 itäpuolella, lähellä suon reunaa. Tälle alueelle vedettiin sen poikki ulottuva koeoja L-M. Tulokset olivat kuitenkin laihialaisittain niukat. Muutamia hiukan epämääräisiä kvartseja, hiukan tulenpidonjälkiä heti turpeen alla - ilmeisesti myöhäisiä - eikä varsinaista kulttuurikerrosta tai selviä löytöjä lainkaan. Ojaa jatkettiin suon reunaan asti. Lähimaastoon tehtiin negatiivisten tulosten varmistamiseksi lukuisia koekuoppia, varsinkin ojan länsipuolelle löytöalueen 4 ja ojan välimaastoon, mutta tulokset olivat kaikkialla kielteisiä. Ilmeistä asuinpaikkaa ei siis voitu todeta TVL:n alueella. Se, mitä ympäröivissä hiekkakuopissa alueen itä- ja länsipuolella oli havaittu, oli nähtävästi aivan viimeisiä rippeitä tuhoutuneista asuinpaikkajäännöksistä.

TVL:n alueen ohella tutkittiin viimeiseksi itäisen suuren kuopan eteläseinämässä näkyvä ja osaksi seinämän valumisen vuoksi tuhoutunut liesi. Se oli v:n 1972 tarkastuksen jälkeen entisestäänkin valunut alas kuoppaan, vain hiukan reunaa oli enää jäljellä. Säilynyt osa liettä oli n. 40 cm pintaturpeen alla. Todellista syvyyttä oli enää vaikea saada tarkasti mitattua. Pintakivet lienevät olleet n. 35-40 cm syvyydellä nykyisestä maanpinnasta lukien. Lieden ympäriltä seinämästä löytyi nytkin kvartseja, samoin joitain poimittiin alasvaluneesta maasta. Lieden ympäriltä avattiin kuopan reunaa 8 m² verran aivan kuopan reunan tuntumasta n. 1,5 m leveydeltä; reunasta löytyi kvartseja ja jälkiä ruskeasta kulttuurikerroksesta. Kuopan reuna vietti paikalla suohon ja kvartseja tai merkkejä kulttuurikerroksesta ei enää tavattu em. vyöhykkeen ulkopuolelta.

Lopuksi on syytä huomauttaa niistä kolmesta röykkiöstä, jotka on merkitty peruskartalle ja jotka ovat (?) sijainneet ison itäisen kuopan keskellä olleella harjanteella. Tällaisista röykkiöistä ei top. arkistossa ole tietoja, niitä ei mainita 1953 inventointikertomuksessakaan, eikä niitä ole merkitty karttaan 1966 Siiriäisen ja topografien kartoitusten yhteydessä. Luultavasti ne ovat paikkakuntalaisten ilmoittamia ja kartoittajien oma-aloitteisesti merkitsemiä.

Ovatko ne olleet todella hautaröykkiöitä, jää lopullisesti tietymättömäksi,
koska koko harjanne on ajat sitten ajettu soraksi.

Helsinki 17.3.1975

Pekka Miettinen

Pekka Miettinen

Mirja Miettinen

Mirja Miettinen

Luettelo liitteistä

kertomukseen liittyvät diat

n:o

1105	iso röykkiö pohjoisesta
1106	iso röykkiö ja osa pienistä
1107	iso röykkiö lännestä ~~lännessä~~
1108	iso röykkiö luoteesta
1109	pieni röykkiö A pohjoisesta, kaivettuna
1110	iso röykkiö, sektori I
1111	- " -
1112	iso röykkiö, sektori II
1113	koeoja L-M pohjoisesta
1114	kiveys ruudussa L 5

mustavalkoiset kuvat neg. n:o 42679-42702

kartat

1. ote peruskartasta 1:20 000
2. ote tal. kartasta 1:100 000 / painettu 1923
3. yleiskartta alueesta 1:10 000 / TVL:n kartan mukaan
4. TVL:n tientekoaineiden ottopaikan tutkimus 1:2 000
5. pintakartta: röykkiö I ja pienet röykkiöt ympärillä 1:50
6. pintakartta: röykkiö I, pintakivet + vaaitukset 1:100
7. röykkiö I, eteläseinän profiili 1:20
8. koeoja L-M, 3-6 kiveykset 1:50
9. koeoja L-M vaaitukset 1:200
10. itäinen kuoppa, liesi seinämässä 1:50

löydöt KM 19052:1-11, 19262:1-25

JOKIPERÄ

257 258 259 260

563	-31 ^m 22°	00 ^s 15'	564	Nak = +70° Nok = -19°	565	566
kikylä	LAIHIA	Tulipalonneva	Vaasaan	Laihianjoki	ISOKYRÖ	Orismala

Ote peruskartasta 1:20 000

1244 08 JOKIPERÄ

painettu 1970

KARTTA 2

Ote taloudellisesta kartasta 1:100 000
lehti VII:3 LAIHIA
painettu Helsingissä 1923

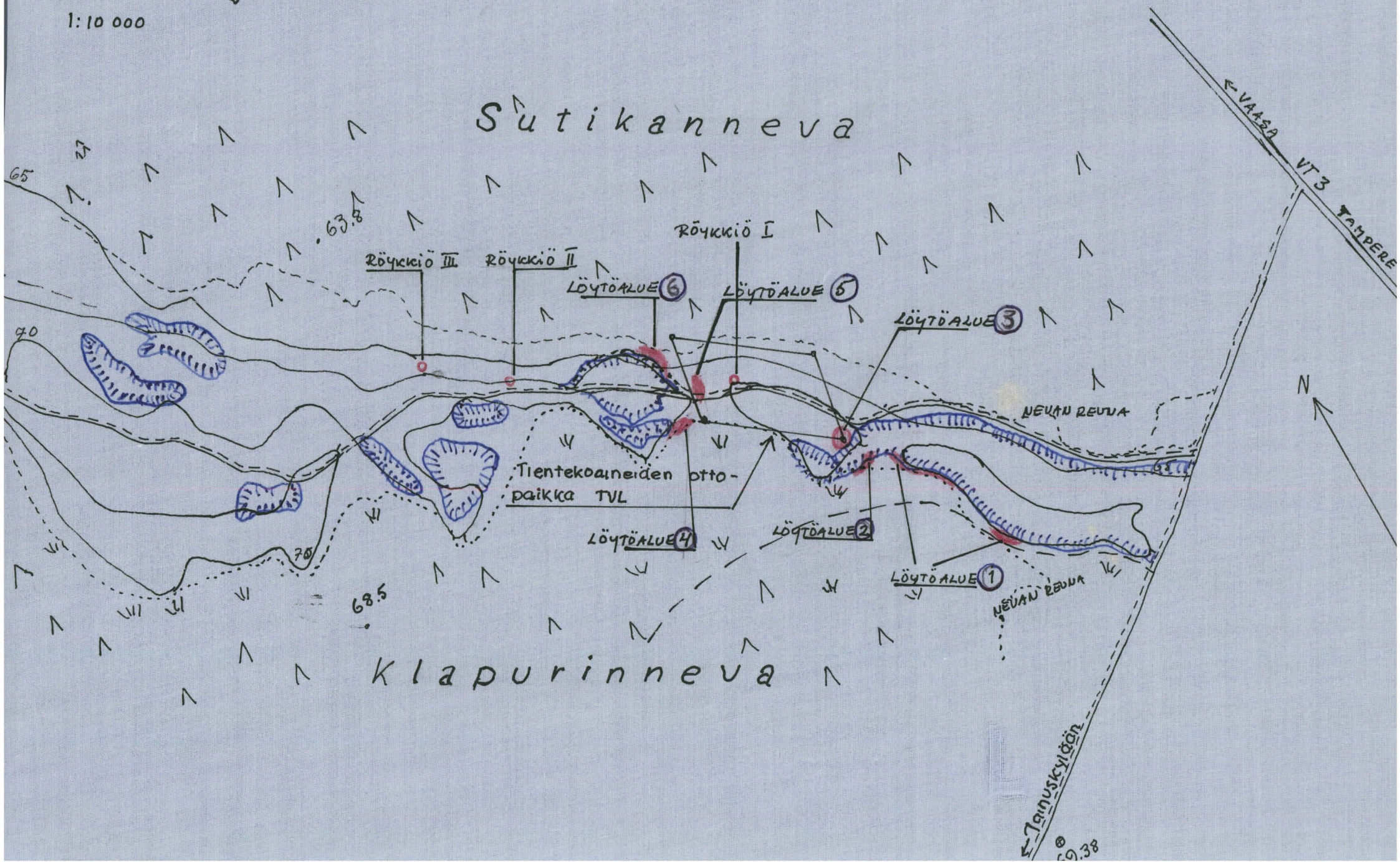
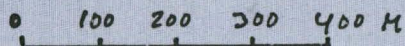

KARTTA 3

Laihia

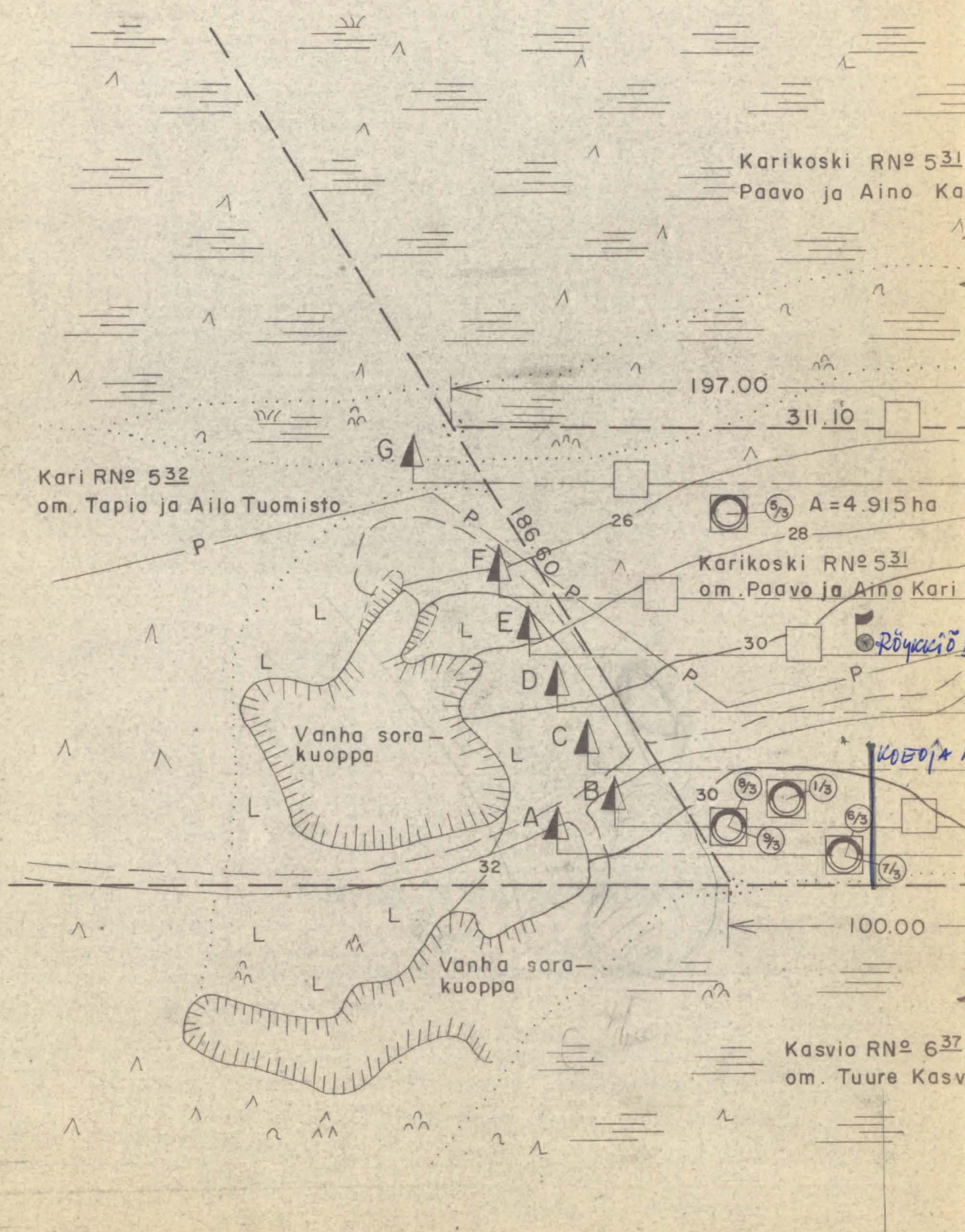
Sutikankangas 1973

1:10 000

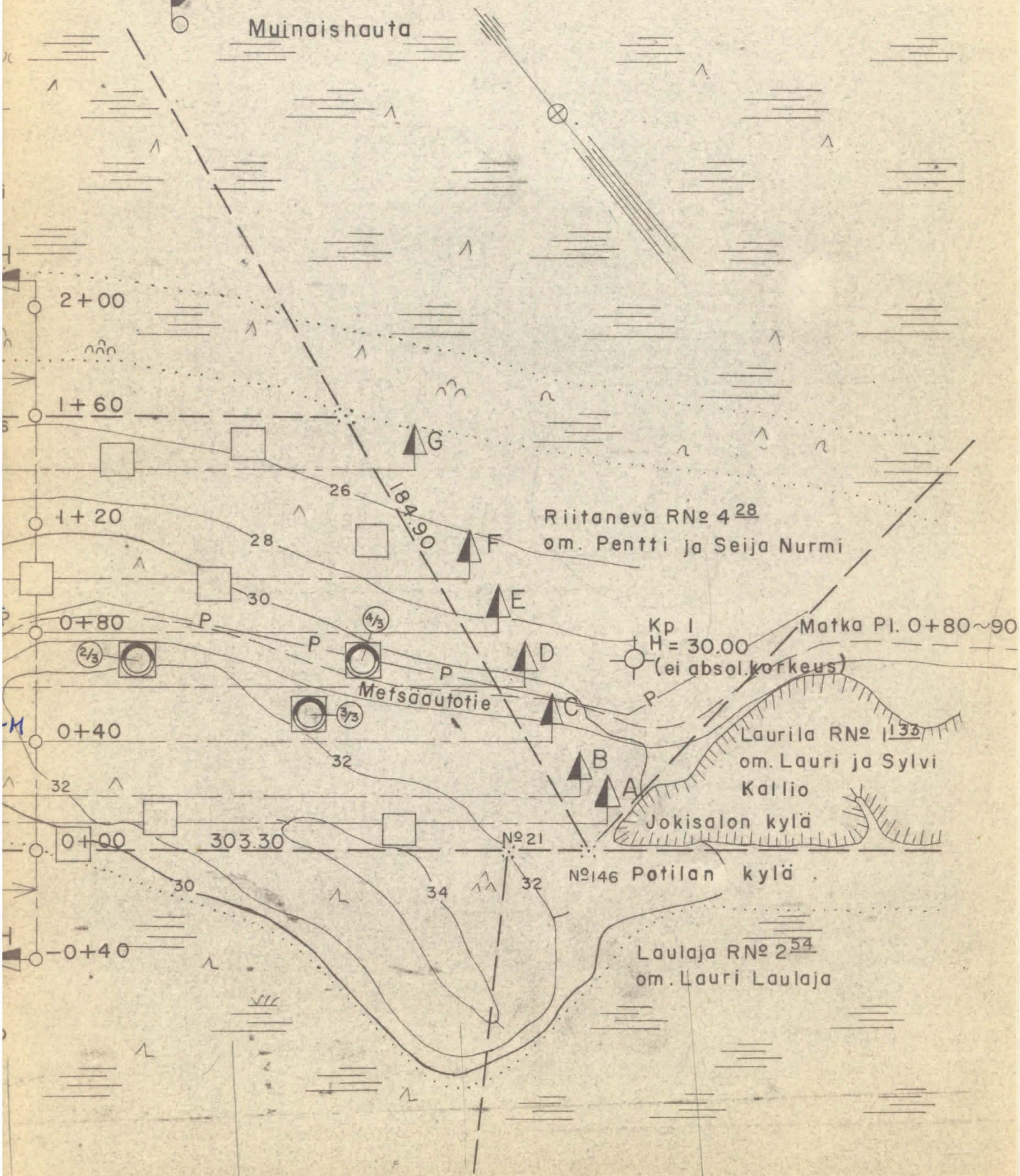
KARTTA

MITTAKAAVA 1:2000

Merkkien selityksiä:

- Koekuoppa
- Koekuoppa ja näytteenottopiste
- Muinaishauta

LAIHIA

SUTIKANKANGAS 1973

TUTK. KERT. LÄITEKARTTA Y

8

0m Tainuskylän mt:lle

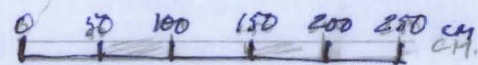
TIE-JA VESIRAKENNUSLAITOS		
Vaasan ..... piiri		
Tienpitoaineiden ottopaikkatutkimus P. Karin palsta, Laihia		
Kartta		
Maastotyöt	11.2.70	tilap.rkm. <i>Harjo Antta</i>
Suunnitellut	11.2.70	nuor.ins. <i>Antti Heikkinen</i>
Tarkastanut		vanh.ins.
Hyväksynyt		piiri-ins.
Korvattu	Mittakaava	Piirustuksen n:o
Korvaa	1:2000	3

KARTTA 5T

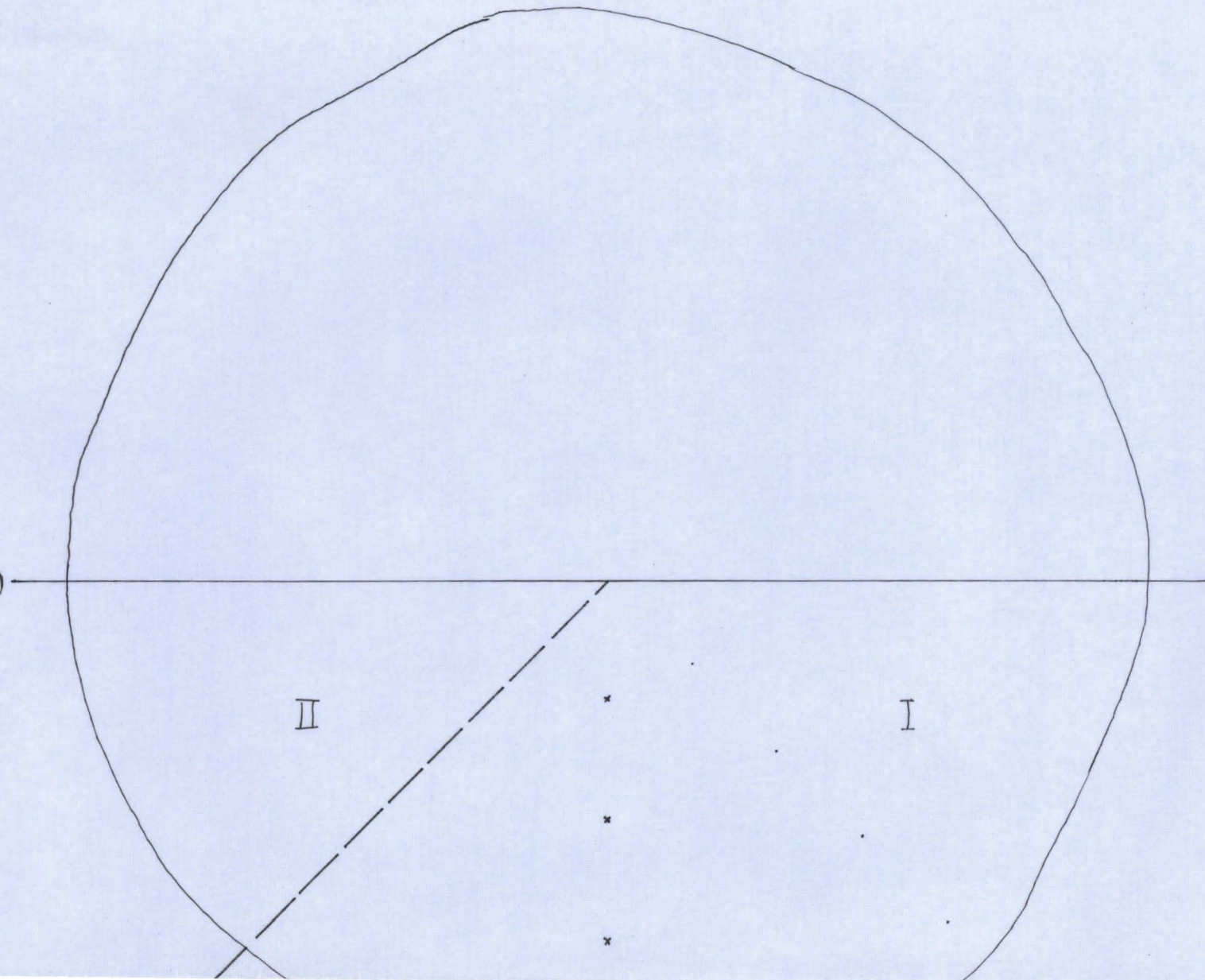
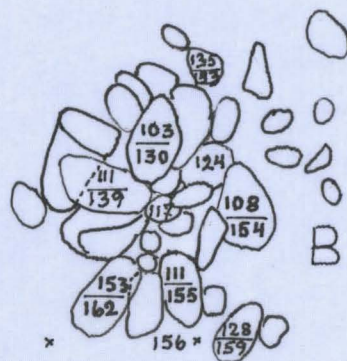
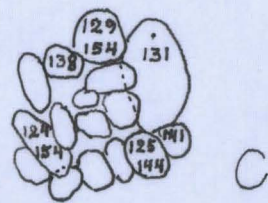
Laihia

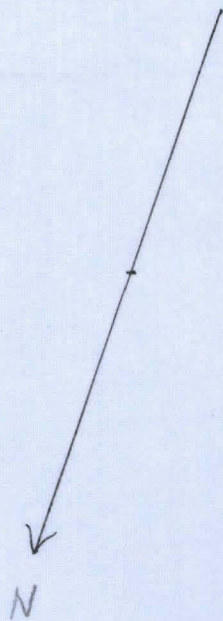
Sutikankangas 1973

mittak 1:50

Kp 065 = 70.74 m

x

x

x

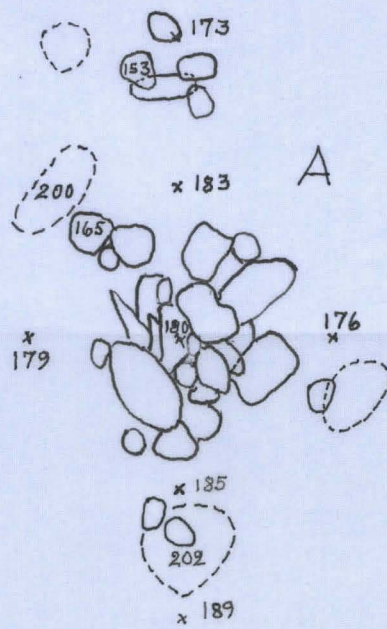
x

x

x

x

x 163

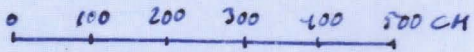

Laihia

Sutikankangas 1973

mittak 1:100

KP 065 = 70,74 m ymp.

139
099

N

151

152
+
143
127
158
154

160
164
149
154
154
146

146
170

095

100

+110

+124

+090

+124

+198

096

158

173

+141

126

135

+146

+154

+160

+155

+158

+158

+163

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

+

164
144

+165
+166
136
162
+170

TIE

KIVEYKSEN RAJA

KP 065

----- KIVEYKSEN RAJA
● PUU

KARTTA ~~B~~

Laihia

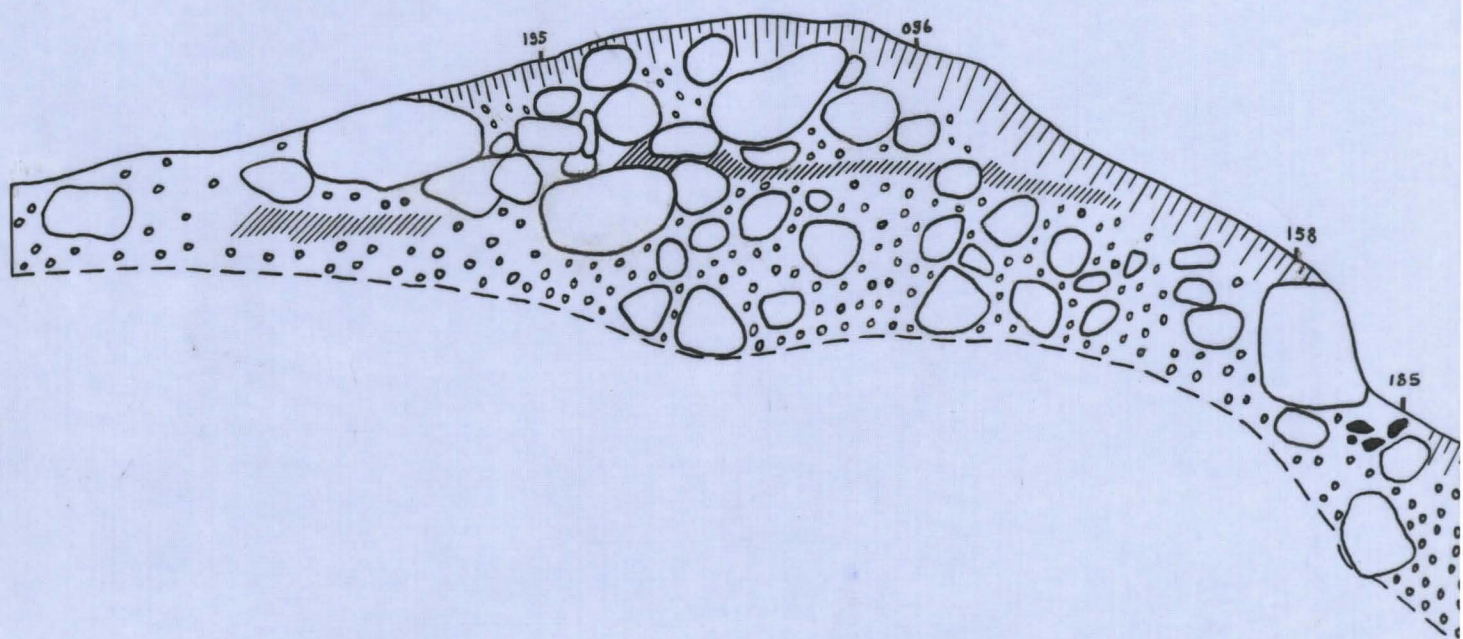
Sutikankangas 1973

mittak 1:20

Kp. 064

Röse 1

Södra profil.

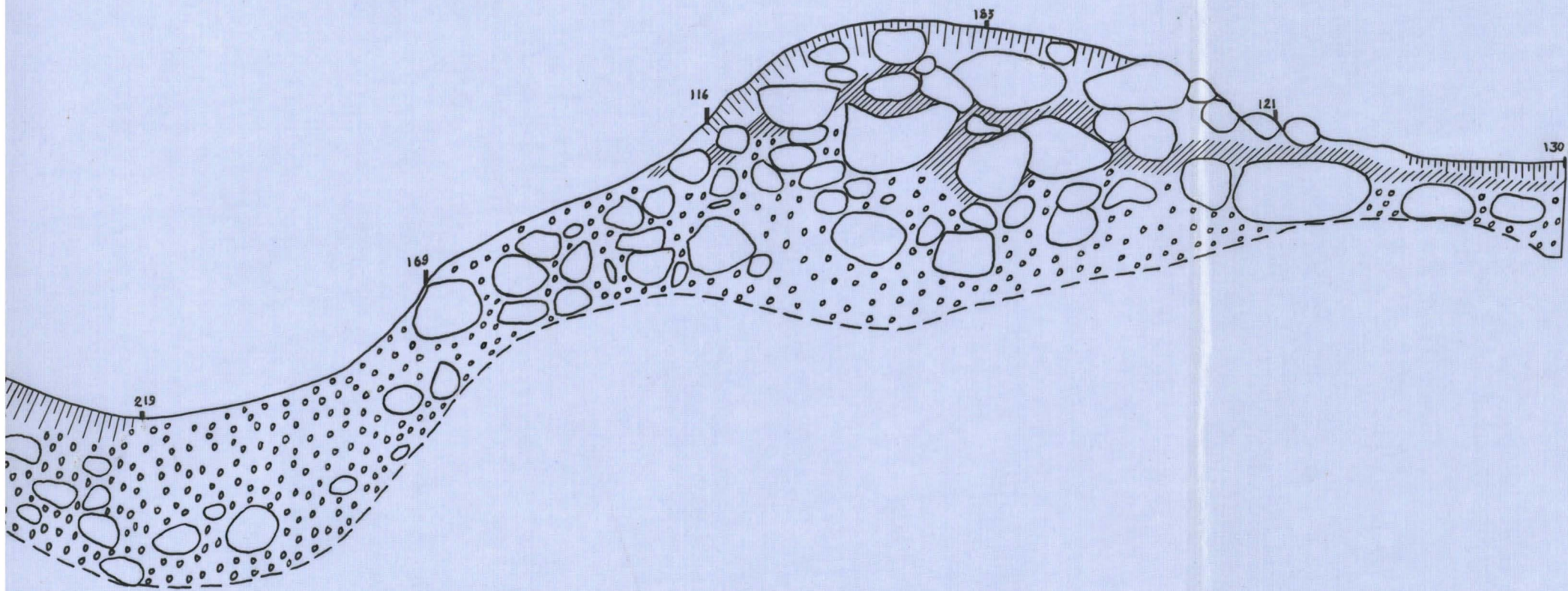

▯▯▯ humus

▨▨▨ gammal torv

●●● grus

●●● Køl

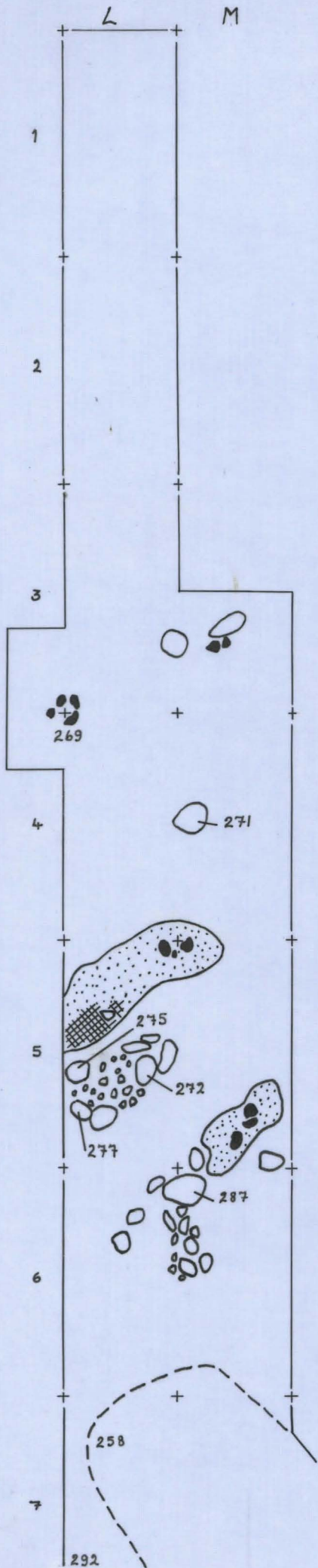

Laihia

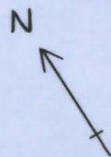
Sutikankangas 1973

mittak 1:50

Kp 064
Koeoja L-M

- vit sand
- kol
- röd jord
- sten bitar

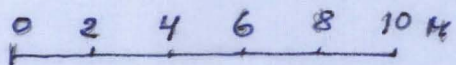

KARTTA 8

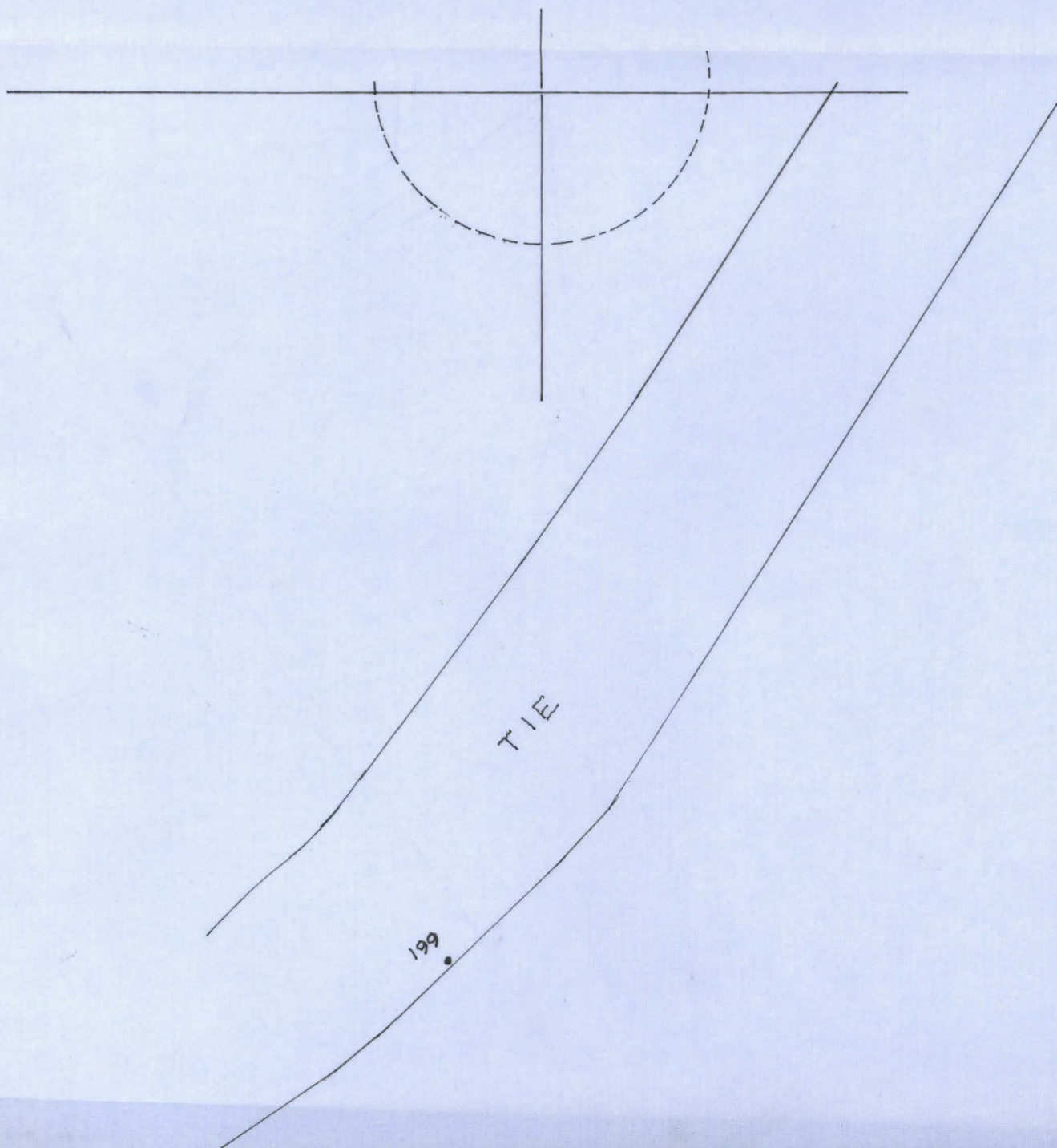
Laihia

Sutikankangas 1973

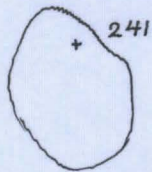
mittak 1:200

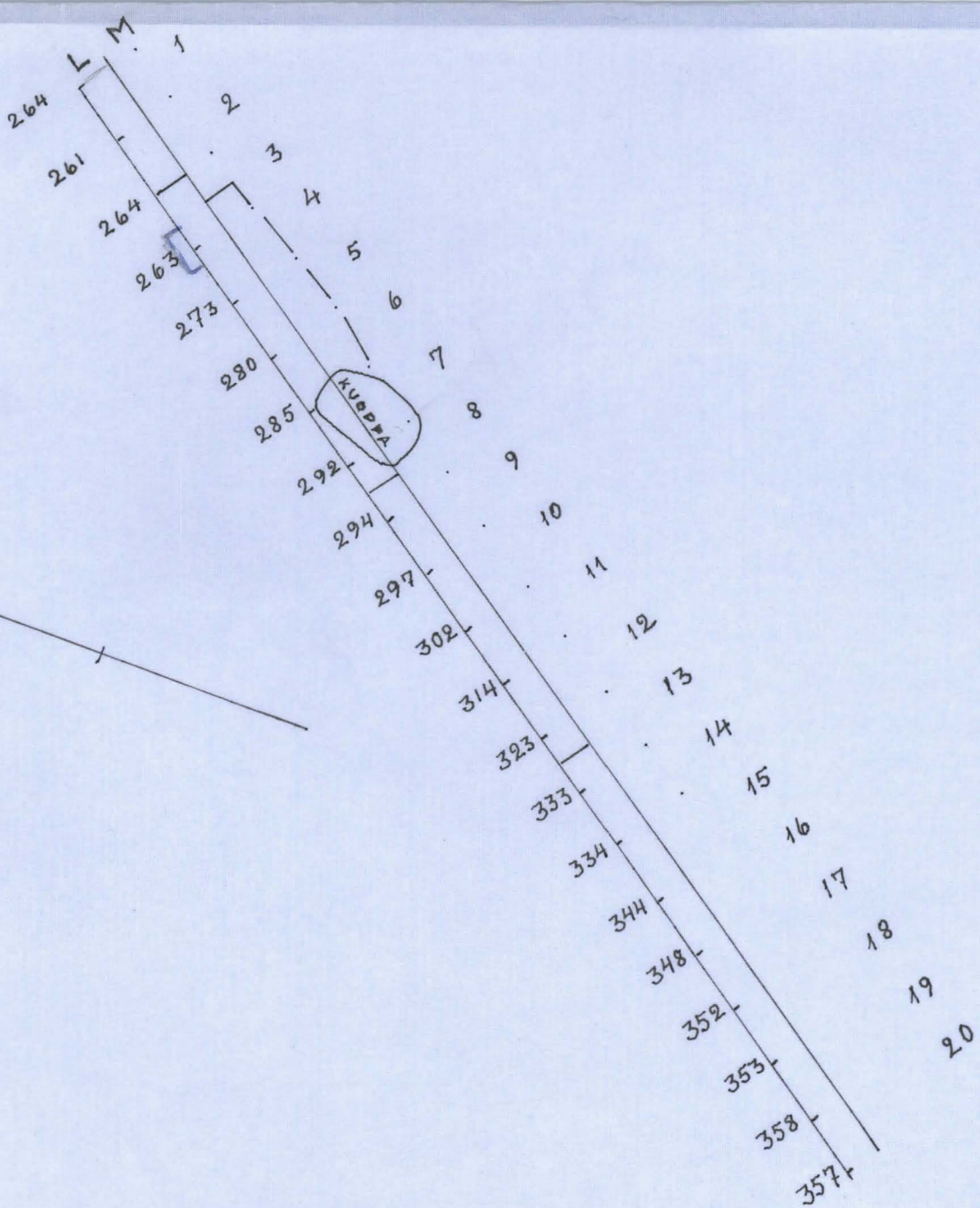
kp 0657241 = 70,744

LATTEA KIVI

N

SUO

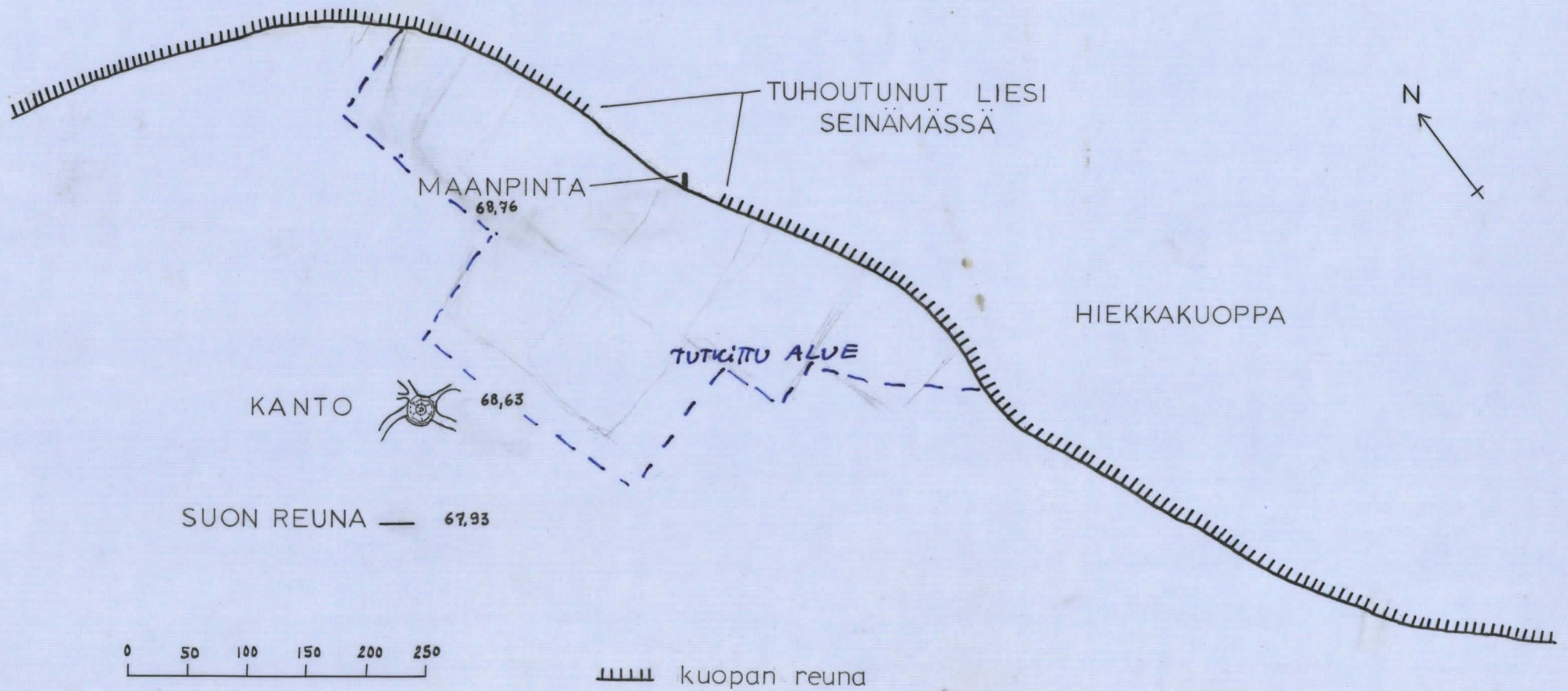
KARTTA 10

LAIHIA

Sutikangas 1973

Löytöalue 1

mittak. 1:50

42679

Laihia, Suti-kaukangas

Iso näykeliö pol-
jättestä ennen kai-
vansta, taustalla
he.

42680

Ison näykeliön kerkus
tara olevaa kuvottaa,

42681

ylhä pinnasta näyk-
eliönä ison näykeliön
liikitymästä.

valok. 1972 Mij Kettinen

42679

Laihia, Suti-kaukangas

Iso näykeliö pol-
jeitesta ennen kai-
vansta, taustalla
he.

42680

Ison näykeliön kerkua
tara olevaa kuvottaa,

42681

ylhä pinnasta näyk-
eliönä ison näykeliön
liikitymästä.

valok. 1972 Mij Kettinen

42682

Yon röykkiön län-
si puolella oleva
röykkiö (n:o 2)
taustalla tie ja liikk-
knappi, koillisesta.

42683

Länkin röykkiö,
(n:o 3) etelästä päin,
taustalla tiheä metsä =
Suon ranta.

42684

TVL:n alueen eteläpuoleiset
kivot, eteläreuna,
suo vasemmalla. Löy-
alue 1 allena on alen
kuorittu alueelta jät-
teen kivon reunan
pitkin reitillä joida
traktorit, kaalasta.

42685

Suola TVL:n alueen
eteläpuolella rin-
keellä, onon laikasta-
Tavstalla keskellä
Soutyön Sementti-
kivon, josta myös löy-
täjä. Kankasta.

Laihia, Subikantangan

42686

Kalvinin piiriksi "röykkiöitä",
TVL:n alueen läänneissä -
Kulman, pöytäkirjoille li-
helliä. Pajo määteijä?

1972 Heinä Heinänen

42687

iso röykkiö tieltä, delist-

42688

sauva lännestä, kuom. mullin
vas. pieni röykkiö, jota toinen
koskella etualalla.

42689

isom röykkiön keskustan kuoppaan

42690

län siosa, sektion I, puituman
päättö

42691

Selkoni I tutkittavana

42692

Kuoppaa keskustaon, linnusti.

42693

Selkoni I tutkittavana

42694

piemi röykkiö A

42695

Laihia, Sutikaukangas

nöykliö B,
luteske

42696

nöykliö B,
lännestä

42697

nöykliö A
etelästä.

1973 Pentti Miettinen

42698

Laihia, Sudikankangas

käärö L 5, kiveä idästä

42699

käärö L 5, kiveä koillisesta

42700

Löytöalue 1, läntinen osa.
lieden kohti kumpun seinä-
mästä sekä lähimyrästä
tutkittavana. Tdustalla
nähti kummun TVL:n alueeseen.
itästä - kaakosta

42701

Löytöalue 1 tutkittavana,
Lounaasta

42702

Löytöalue 1; Suon reuna leik-
kapaan kaistan takana
leisi n. 4-5 m etäällä kumusta
vasempaan.

1973 Heikki Heikkilä